

"Φώτα" - Ένα άγνωστο θρησκευτικό άρθρο του Παπαδιαμάντη (Γιώργος Βαλέτας, Από το Περιοδικό ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ, 1941)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : 5 Ιανουαρίου, 2007

Θεοφάνεια

Σήμερα η Εκκλησία ημών εορτάζει την μεγάλην εορτήν των Θεοφανείων, και ποιείται μνείαν της βαπτίσεως του Χριστού εν τω Ιορδάνη. Ο Ιωάννης ο Πρόδρομος και Βαπτιστής, όστις έμβρουον εν τη μήτρα είχε αναγνωρίσει τον Λυτρωτήν και εσκίρτησεν, ανήρ γενόμενος υπήρξε και ο πρώτος πιστεύσας, υποδείξας και κηρύξας τον Χριστόν. «Ίδε ο αμνός του Θεού, ο αίρων την αμαρτίαν του κόσμου», είπεν ότε είδε τον Ιησούν περιπατούντα. «Έρχεται άλλος οπίσω μου, ου ουκ ειμί ικανός λύσαι τον ιμάντα των υποδημάτων αυτού», έλεγε προς τους μαθητάς του. Τινές δε των μαθητών τούτων, εγκαταλιπόντες αυτόν, ηκολούθησαν τον Ιησούν, όθεν ο Ιωάννης εγκαρτερών και υποτασσόμενος έλεγεν, «Εκείνον δει αυξάνειν, εμέ δε ελαττούσθαι». Εκ των μαθητών τούτων του Ιωάννου λέγεται ότι ήσαν ο Ανδρέας ο πρωτόκλητος και ο αδελφός αυτού Σίμων Πέτρος, όστις και πρώτος εκ των άλλων αποστόλων ωμολόγησε τον Χριστόν, «Ραββί, συ ει ο Χριστός, ο υιός του Θεού, συ ει ο βασιλεύς του Ισραήλ». Προς τούτον λοιπόν τον Ιωάννην, τον κηρύττοντα και βαπτίζοντα βάπτισμα μετανοίας, προσήλθεν ο Χριστός ως άνθρωπος και εβαπτίσθη θέλων να δώση το παράδειγμα.

Επειδή περί βαπτίσματος ο λόγος, καλόν νομίζω ενταύθα να υποβάλω πρακτικάς τινας παρατηρήσεις περί του τρόπου καθ' ον τελείται παρ' ημίν το Βάπτισμα.

Οι παλαιοί πρακτικώτατοι και μεμορφωμένοι ιερείς, καίτοι αγράμματοι λεγόμενοι, είξευρον να εκτελώσι κανονικώτατα τας τρεις καταδύσεις και αναδύσεις, κρατούντες τον βαπτιζόμενον όρθιον προς ανατολάς βλέποντα, εφαρμόζοντες την δεξιάν επί της μασχάλης του βρέφους αβρώς άμα και ασφαλώς, φράττοντες δε δια της αριστεράς το στόμα αυτού. Εφρόντιζον περί της θερμοκρασίας του ύδατος και εκάστη κατάδυσις εγίνετο ακαριαία, το δε διάλειμμα μεταξύ των καταδύσεων εγίνετο αρκετόν, ώστε ν' αναπνεύση το βρέφος. (*)

Τοιούτω τρόπω ουδείς βαπτιζόμενος έπαθε ποτέ τι εν τη κολυμβήθρα. Το σημερινόν όμως σμήνος των ιερέων, τους οποίους η διεφθαρμένη πολιτική επιβάλλει πολλάκις αξέστους και ακαλλιεργήτους εις τους Σ. Σ. ιεράρχας να τους χειροτονώσιν, αφού κακώς εκτελεί, ή μάλλον κακώς παραλείπει τοσούτους άλλους τύπους, οφείλει τουλάχιστον να σεβασθή αυτό το θεμέλιον της πίστεως ημών, το άγιον βάπτισμα.

Γράφομεν ταύτα, διότι έχομεν λόγους να πιστεύωμεν ότι πολλοί των ιερέων, χαριζόμενοι εις την τυφλήν και μωράν πολλάκις φιλοστοργίαν αμαθών και προληπτικών γονέων, οίτινες νομίζουν, ότι κάτι θα πάθη το χαϊδευμένον νεογνόν των εν τη ιερά κολυμβήθρα, εκτελούσι σχεδόν ράντισμα, και όχι βάπτισμα.

Οι της Δυτικής Εκκλησίας είναι συγγνωστοί, διότι ηγνόησαν την έννοιαν του ελληνικού ρήματος βαπτίζω, baptizo, ότι δηλ. σημαίνει βάπτω, βυθίζω, βουτώ, οι Έλληνες όμως δεν πρέπει ποτέ να την αγνοήσωσιν.

Είναι καιρός να φυλαχθή ο ιερός ούτος τύπος, διότι αν εξακολουθήση η αμάθεια του κλήρου, και πληθυνθή η αθεία και η ασέβεια, μετά μίαν γενεάν, ότε θα είμεθα μισοβαπτισμένοι όλοι, θα δεήση να διαταχθή γενικός αναβαπτισμός όλων των κατοίκων του Ελληνικού Βασιλείου, αρρένων και θηλέων. Διότι πρέπει να είμεθα συνεπείς. Η ημετέρα Εκκλησία εις μεν τους προσερχόμενους εκ των Δυτικών εις τους κόλπους της επιβάλλει τον αναβαπτισμόν, τους δε Αρμενίους τους μυρώνει μόνον, και τούτο διότι ούτοι μεν είναι κανονικώς βεβαπτισμένοι δια τριών αναδύσεων και κα-ταδύσεων, εκείνοι δε ατελώς μόνον δια ραντισμού. «Συντηρώμεθα χάριτι, πιστοί, και σφραγίδι, ως γαρ όλεθρον εφυγον, Εβραίοι, φλιας πάλαι αιμαχθείσης, ούτω και ημίν εξόδιον το θεϊον τούτο, της παλιγγενεσίας λουτήριον έσται, ένεκεν και της Τριάδος, οψόμεθα φως το άδυτον».

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ

(«Εφημερίς», 6 του Γεν. 1888, 3α.)

Σημειώσεις

(*) Όλες αυτές οι λεπτομέρειες, που και οι παπάδες ακόμα δεν καλοξέρουν, μας φαίνονται περίεργες απ' την πρώτη ματιά. Μα όσοι εδιάβασαν τη βιογραφία του Παπαδιαμάντη και τον παρακολούθησαν στα παιδικά του χρόνια, θα θυμούνται πως το παπαδοπαίδι εκείνο παρακολουθούσε βήμα προς βήμα τον πατέρα του σ' όλες τις

λειτουργίες και τελετές, και τον βοηθούσε «και συνέψαλλε μετ' αυτού» και τον ρωτούσε για θρησκευτικές λεπτομέρειες και τύπους, γιατί ο πατέρας του ήταν αρχαιοπρεπής παπάς, απόγονος και μαθητής των κολλυβάδων της Σκιάθου, και γνώριζε κατά βάθος την παλαιά εκκλησιαστική τάξη, και την τηρούσε με φανατισμό. Ο Παπαδιαμάντης έχει γράψει και άλλα παρόμοια ειδικά λειτουργικά άρθρα, όπου κατήγγελλε ή καυτηρίαζε διάφορες παρατυπίες και παραλείψεις, π.χ. Τα «Μνημόσυνα και το Καθαρήριον», «Ιερείς των πόλεων και ιερείς των χωρίων» κλπ. Το δε διήγημά του «Τα τραγούδια του Θεού» έχει την αρχή και την έμπνευσή του απ' το απλούστατο γεγονός μιας εκκλησιαστικής παρατυπίας, που ήθελε να την καυτηριάσει ο Παπαδιαμάντης. Και η παρατυπία αυτή ήταν ότι στην κηδεία ενός νηπίου εψάλη όχι η ειδική, μα η κοινή νεκρώσιμη ακολουθία. Για εκκλησιαστικές παρατυπίες παράβαλε και το διήγημα «Ο Καλόγερος», υπάρχουν όμως κι άλλα σκόρπια χωρία στα διηγήματα του.

A. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

Εισήλθεν εν πρώτοις εις εν αρχοντικόν μέγαρον. Είδεν εκεί το ψεύδος και την σεμνοτυφίαν, την ανίαν και το ανωφελές της ζωής, ζωγραφισμένα εις τα πρόσωπα του ανδρός και της γυναικός και ήκουε τα δύο τέκνα να ψελλίζωσιν εις άγνωστον γλώσσαν.

Φρονώ ότι η καλή μνήμη οφείλει να είναι καλόν χωνευτήριο, ως ο στόμαχος, όστις δέχεται παντοία εδέσματα, χωρίς να ενθυμήται τα είδη αυτών.

Και το τρίτον παιδίον, ο Μήτσος, εκείνο το οποίον έβλεπα, ήρχετο εις το παντοπωλείον και εζήτηι από τον μικρόν μπακάλην, όστις ήτο ακριβής εις τα σταθμά, αλλά δεν ενόει από ελεημοσύνην, ήρχετο και εζήτηι να του στάξη «μια σταξιά λάδι στο γυαλί», αυτό το οποίον θα ήτο άξιον να στάξη μιαν σταγόνα νερού εις πολλών πλουσίων χείλη εις τον άλλον κόσμον!...

Και ητιολόγει την αίτησίν του, λέγων:

— Δεν έχουμε πατέρα στο σπίτι!

(Πηγή: "Μυριόβιβλος")